

Öğretmen Bakış Açısına Göre Masal ve Masal Anlatıcılığı¹ *Fairy Tales And Fairy Tale Telling According To Teacher's Point Of View*

Erhan AKIN^{2a}

^a Doç. Dr., Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, 56100, Siirt/Türkiye

ORCID: 0000-0003-2372-9331

erhanakin49@hotmail.com

Emine AKIN

Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Siirt, Türkiye

ORCID: 0000-0002-1799-3673

emineakin4936@gmail.com

Anahtar

Kelimeler:

1. Masal
2. Masal anlatıcılığı
3. Öğretmen
4. Bakış açısı

Öz

Öğretmenlerin masal ve masal anlatıcılığı hakkında görüşlerine dayalı olarak yürütülen araştırmada çalışma grubu olarak Muş ili Bulanık ilçesinde görev yapan 20 sınıf öğretmeni belirlenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden olan görüşme tekniği kullanılarak yürütülen araştırmada elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Çalışmada bağımsız kodlama yoluyla öğretmenlerin verdikleri cevaplar iki uzman tarafından analiz edilmiştir. Yapılan analizlerde doğrudan aktarmalarda K1, K2, K3...şeklinde kodlama yapılmıştır. Fazla tekrarlanan veya önemli görülen görüşler doğrudan aktararak çalışmanın güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlara bakıldığında öğretmenlerin masal ve masal anlatıcılığı hakkında genel anlamda bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Ayrıca öğretmenler bu bilgilerini zaman zaman sınıfta öğretim ile birlikte işe koştukları şeklinde görüş belirtmişlerdir. Çalışmada dikkat çeken önemli sonuçlardan biri öğretmenlerin hepsi sınıflarında az ya da çok masal anlattıklarını belirtmeleridir. Buna karşılık aynı öğretmenler kendilerini masal anlatıcısı olarak görmemektedirler. Yine öğretmenlerin tamamı masalların önemine vurguda bulunarak öğretim programlarında masallardan daha çok yararlanması gerektiği yönünde görüş belirtmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden hareketle masalların etkili bir öğretim aracı olmasına rağmen okullarda yeterince masallardan yararlanılmadığı söylenebilir. Bu durum aslında masallarla ilgili farkındalık çalışmalarının yapılması gerektiği düşüncesini desteklemektedir. Nitekim öğretmenlerin tamamı masal ve masal anlatıcılığı hakkında fikir beyan ederken bunlardan bazılarının masallardan yeterli derecede yararlanmadıkları görülmüştür.

Keywords:

1. Fairy tale
2. Fairy tale telling
3. Teacher
4. Point of view

Abstract

The study was conducted based on the teachers' views on fairy tales and fairy tale telling, and the Working Group identified 20 classroom teachers who worked in the District of BulanıkMuş province. The data obtained from the research carried out using the interview

¹ Bu çalışma 11- 12 Ekim 2019 tarihleri arasında Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Kampüsünde düzenlenen Ulusal Hikâye Anlatıcılığı Kongresi'nde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir. Ayrıca bu çalışmada veriler 2020 yılından önce toplandı için etik kurul bilgilerine ihtiyaç duyulmamıştır.

² Sorumlu yazar/Corresponding author

technique, which is one of the qualitative research methods, were subjected to descriptive analysis. The answers given by teachers through independent coding in the study were analysed by two experts. In the analysis, coding was done in the form of K1, K2, K3...in direct transfers. We tried to ensure the reliability of the work by directly conveying opinions that were seen as over-repeated or important. The results of the study showed that the teachers had general knowledge about fairy tales and fairy tale telling. In addition, teachers have expressed the view that they run this information together with teaching in the classroom from time to time. One of the important results of the study is that the majority of the teachers said that they all told more or less tales in their classrooms, but that they did not see themselves as storytellers. Again, all teachers emphasized the importance of fairy tales and stated that they should be injured more and more effectively than fairy tales in their teaching programs.

Based on teachers' views, it can be said that although fairy tales are an effective teaching tool, they do not benefit from fairy tales enough in schools. This situation actually raises the idea that awareness about fairy tales needs to be done. As a matter of fact, while all teachers expressed their opinions about fairy tales and fairy tale telling, some of them were not sufficiently injured by fairy tales.

Geliş Tarihi:

01.06.2021

Kabul Tarihi:

14.06.2021

Yayın Tarihi:

30.06.2021

Atf: Akın, E. & Akın, E. (2021). Öğretmen bakış açısına göre masal ve masal anlatıcılığı. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 17-28.

Citation: Akın, E. & Akın, E. (2021). Fairy tales and fairy tale telling according to teacher's point of view. *Muş Alparslan University Faculty of Education Journal*, 1(1), 17-28.

Giriş

Masal ve öğretmen kavramı birbirini tamamlayan iki kavram olduğu düşünülmektedir. Çünkü bu iki kavramda insana ait değerler mevcuttur. Kimi zaman hüznün kimi zaman sevinç kısacası hayata dair ne varsa bu kavramlara sığmaktadır. Masallar; öğretmenlerin dilinde daha işlevsel olmakta ve öğrencilere yapılan öğretimde en iyi yöntemlerden biri olabilmektedir. Öğretmen; masalla öğretim yapacağı zaman aslında bireylerin hem zihinlerine hem de gönüllerine seslenme yolunu seçmiş olmaktadır. Bu yolla da öğrencilere ihtiyaçları doğrultusunda eğitim yapılabileceği kanaati taşınmaktadır. Bunu yaparken öğretmenlerin aslında birer masal anlatıcısı oldukları gerçeğini göz ardı etmemeleri gerekir. Çünkü masal anlatan bir öğretmen anlatıcılık geleneğinin kadim anlatıcıları arasında yer almaya başladığı bilinmelidir. Bu yüzden masal ve öğretmen kavramları birbirinden ayrı düşünülmemesi gerekmektedir.

Masallar; insanlık tarihi ile birlikte varlık gösteren ve her şartta insana yol gösteren bir türdür. İnsanoğlu ile birlikte varlık gösteren masal türünün elbette insan ile yaşamaya devam edecektir. Bu nedendir ki masallar her zaman insan eğitiminin bir unsuru olmuştur. Gerek örgün eğitimde gerekse yaygın eğitimde olsun masallar yerini korumuştur. Farkında olmadan da masallar yine eğitimin bir parçası olarak eğitimciler ya da anne babalar tarafınca kullanılmıştır. Kimi zaman masallar bizzat tek başlarına bireyleri eğitime görevini üstlenmiştir. İşte böyle büyük görevler üstlenen ve bu görevi icra ederken de bünyesinde çeşitli olağanüstü olaylar barındıran bazen doğrudan anlatım yapan bazen de dolaylı yolla mesajını veren masallar ile ilgili genel tanımlara bakıldığında çoğunlukla şu tanımlara rastlanmaktadır:

Masallar; yüzyıllardan beri anlatılmakta olan ve içinde olağanüstü kişilerin, olağanüstü olayların bulunduğu, bir varmış bir yokmuş gibi klişe bir anlatımla başlayan, belli bir uzunluğu olan, sonunda yedi, içti, muratlarına erdiler yahut onlar erdi muratlarına biz çıkalım kerevetine, gökten üç elma düştü biri anlatana biri dinleyene biri de bana gibi sözlerle sona eren zaman ve mekân kavramlarıyla kayıtlı olmayan bir sözlü anlatım türü (Seyidoğlu,1985: 5) ya da sözlü kültürün en önemli ürünlerinden olan masalın karakteristik özelliklerini dikkate alarak; kendisine ait kavramaları ve anlatım diliyle olağan ve olağanüstü olayları anlatan eğitici nitelikli geleneksel ve kolektif karakter taşıyan nesir ürünleri olarak tanımlanmaktadır. Diğer taraftan bu tanımlara masallarda zaman ve mekân kavramının olmadığı, herhangi bir zamanda ve genellikle herhangi bir yerde /ülkede geçtiği (Aslan, 2003: 397) de eklenmektedir. Bu tanımlara bakıldığında masalların en belirgin özelliği olarak olağanüstülük ve zaman mekân bağımsızlığı özelliği dikkat çekmektedir.

Masalların özellikle zaman ve mekândan bağımsız olması özelliği sayesinde masallar hem evrensel özelliklerini korumakta hem de her zamana hitap etme gücünü taşımaktadır. Çünkü anlatıldığı gibi “Masal, olayların geçtiği yer ve zamanı belirli olmayan peri, dev, ejderha, Arap bacı vb. kahramanları belirli şahısları temsil etmeyen hikâyelerdir” (Tezel, 2009: 8) olarak bilinmektedir. Bu özelliklerle birlikte masal, “terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye” olarak tanımlanmakta ve masallar sözlü bir gelenekle aktarılan ve içinde ahlaksal öğretiler barındıran ve bir kültür taşıyıcısı durumunda olan (Develioğlu, 1993: 625) kısa öykü olarak adlandırılmaktadır.

Etkili ve amaçlı bir tür olan masalların bir de taşıyıcıları vardır. Çünkü masallar tanımlardan da anlaşılacağı üzere dilden dile aktarılan sözlü kültürün ürünüdür. İşte bu sözlü kültürün ürünü olan masalları dilden dile aktaran kişilere de masal anlatıcısı denilmektedir.

Günümüzde bir performans sanatı olarak kabul edilen masal anlatıcılığı, sahne sanatları alanında yer almaya başlamıştır. Bu alanda performanslarını sergileyen anlatıcılar dramaturjik olarak düzenlenmiş bir anlatı oluştururlar. Masal anlatıcılığını tiyatrodan ayıran birçok belirgin öge vardır. Ancak çağdaş bir sanat olarak sahne sanatlarını incelediğimizde açık biçimli yapılar, tek kişilik oyunlar, bedensel anlatımlarla sahnede bir hikâye anlatıcısı görürüz. Yöntemi ne olursa olsun aslında temel olarak tiyatronun hedefi de bir hikâye anlatma olduğu gerçeğine (Topçam, 2019) dikkat çekilmekte ve “anlatıcı olayları sözlerle, görüntülerle, genellikle doğaçlama yaparak ve süsleyerek aktardığı ve hikâyeler, anlatımlar her kültürde eğlence, eğitim, kültürel aktarım ve ahlaki değerleri aşılama aracı olduğuna vurguda bulunmaktadır. Çünkü hikâyelerin ve anlatıcılığın kapsadığı önemli öğelerin; tema, karakter ve öykü” (<http://en.wikipedia.org/wiki/Storytelling>) olduğuna hatırlatma da bulunmaktadır. Ayrıca anlatıcılığın bir sözlü gelenek ve sosyal bir olay olduğuna dikkat çekilmekte ve sözlü geleneklerde donmuş bir anlatımın olmadığı, her anlatım yeniden yaratılabildiği gerçeği dile getirilmektedir. Yeniden yaratılan bu anlatımlarda da anlatan kişinin yaşı, yaptığı iş, inançları, ustalığı, değer yargıların önemli rol oynadığı ve yüzyıllar

içinde anlatılan hikâyelerin konusu, amacının değişebileceği vurgulanmaktadır. Anlatıcı tipindeki değişime bağlı olarak, anlatı türlerinde de değişiklik olabileceği ve belli bir anlatıcı tipine bağlı olan; mit, destan, meddah gibi anlatıların zaman içindeki değişimleri açıkça gözlemlenebildiği (Ekici, 2005: 228) belirtilmektedir.

Anlatı türlerinden olan masallardaki değişimlerin nedenleri yukarıdaki açıklamalarda dile getirilmektedir. Bu nedenlerden biri olan anlatıcılar günümüzde de bu geleneği devam ettirmektedir. Anlatıcılık geleneği, toplumda ve toplumsal kurumlardaki haklı yerini korumaktadır. Bu kurumlardan biri de okullardır. Okullarda bilinçli ya da bilinçsiz her zaman masallar eğitimin bir parçası olmaktadır. Okullardaki masal anlatıcılığı görevini farkında olsun ya da olmasın öğretmenler yürütmektedir. Öğretmen kimi zaman kitap metninden hareket ederek kimi zaman öğrencilerini zaman ve mekândan ayırarak onlara olağanüstü bir tat yaşatmak için masal anlatır. İşte bu yönü ile her bir öğretmen aslında masal anlatan bir anlatıcı rolüne bürünmektedir. Bu yüzden Masallar hem öğretmenler için hem de öğrenciler için her zaman eğitimin bir parçası olmuştur.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı öğretmenlerin masal ve masal anlatıcılığı hakkında görüşlerini incelemeye tabi tutmaktır. Araştırmada hedef kitle olarak sınıf öğretmenleri seçilmiştir. Bu amaçtan hareketle hedef kitleye aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Masal kavramı size neyi çağırıyor?
2. Masal anlatıcısı kavramı size neyi çağırıyor?
3. Kendinizi bir masal anlatıcısı olarak görüyor musunuz? Neden?
4. Sınıfınızda masal anlatır mısınız? Masalların Öğrencileriniz üzerine etkisi hakkında neler söylersiniz?
5. Masalların eğitim programlarında daha etkin yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz? Neden?

Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde, araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Öğretmenlerin masal ve masal anlatıcılığı hakkındaki görüşlerine dayalı olarak yürütülen araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler, görüşme tekniği yoluyla elde edilmiştir. Bu yol, görüşmeyi yapan kişi tarafından sorulan sorular karşısında bireylerin kendi davranış, düşünce ve hisleri doğrultusunda sunmuş oldukları bilgiyi toplamaya (Yüksel, Mil ve Bilim, 2007) yarar ve yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme şeklinde üçe ayrılır. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veriler elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış

görüşmeler sabit seçenekli cevaplamayı sağladığı gibi ilgili alanda derinlemesine bilgi edinmeye de imkân verir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2008).

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu çalışmanın evreni; 2019 yılında da aktif olarak görev yapan sınıf öğretmenlerini kapsamaktadır. Çalışmanın örnekleme belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu şekilde araştırmalarda daha rahat ilerleme sağlanabilir (Patton, 1987, akt; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Öğretmenler, kişisel bilgiler dikkate alınmadan belirlenmiş ve sorular kendilerine iletilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Öğretmenlerin masal ve masal anlatıcılığı hakkında görüşlerini belirlemeye yönelik olarak yapılan bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla yapılan alan taraması sonucunda; araştırmacı tarafından yapılandırılmış bir görüşme formu soru havuzu oluşturulmuştur. Bu soru havuzu bir öğretim üyesi ve bir kadın sınıf öğretmeni tarafından incelenmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda beş soruluk görüşme formu oluşturulmuştur. Akıllı teflon ve bilgisayar yolu ile yapılan görüşmelerde önce öğretmenlere çalışmanın amacı ile ilgili ön bilgi verildikten sonra onlara sorular sorulmuş ve cevaplar dosyalanmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Bu yolla elde edilen veriler soruların hareketle ortak başlıklar halinde ya da soruların cevaplarından hareketle oluşan ortak kodlamalara göre çözümlenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmada bağımsız kodlama yoluyla öğretmenlerin verdikleri cevaplar iki uzman tarafından analiz edilmiştir. Yapılan analizlerde doğrudan aktarmalarda K1, K2, K3...şeklinde kodlama yapılmıştır. Fazla tekrarlanan veya önemli görülen görüşler doğrudan aktarılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin masal ve masal anlatıcılığı hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik olarak yapılan bu çalışmada amaçta belirtilen sorulardan hareketle bulgular sunulmuştur.

1. Soruya ait bulgular ve buna yönelik görüşler ve yorum aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 1: Öğretmenlerin Masal Kavramına Ait Görüşleri

Örnek Cümleler	Kodlar	f	%
"Olağanüstü olaylarla olağan bir yaşamı anlatan bir tür." "devlerin mücadelesi."	Olağanüstü olaylar	18	90
"Olmadık işlerle yaşam mücadelesi verme."			
"Var ile yok'un mücadelesi...."			
"Hayal ettiğin kadar masal dinlersin..."	Hayal	20	100
" Hayallerin ete kemiğe"			

<i>büründüğü yerdir masallar..”</i>				
<i>“Çocukların gelişimi için hayal kurmalarını sağlayan türdür. ”</i>				
<i>”Hayal unsurların en zirvede olduğu yerdir...”</i>				
<i>“Anlattığı güzel masallarla sınıf öğretmenim gelir aklıma... ”</i>	Öğretmenler, büyükler...	11	55	
<i>”Nenenim anlattığı ve içimizin zaman zaman ısındığı ama Kibritçi kızla birlikte korkuların da bizi sardığı Kibritçi Kız masalı gelir aklıma..”</i>				
<i>” Masallar büyüklerin küçüklere hep ders vermek için uydurduğunu düşündüğüm tür olarak aklımda kalmış.”</i>				
<i>“İyi ile kötünün arasındaki kocaman farkın en belirgin olduğu yerdir masallar...”</i>	İyinin ve kötünün mücadelesi	15	75	
<i>”İyilerin kazandığı ve kötülerin kaybettiği ama iyilerin aynı zamanda acı çektiği anlatılardır..”</i>				
<i>”Devler ve ülkeleri....”</i>				
<i>”İyi ve kötü mücadelesinde aklıma takılan nedenlerdir masal kavramı....”</i>				
<i>”Her nedense masal denince aklıma prens ve prenses gelir.” ”Cadıların gazabına uğramış ama prensesin öpücüğü ile eski haline dönen prens....”</i>	Prens ve prenses	5	25	
<i>”Masal kavramı bana televizyonun olmadığı bir dünyayı çağrıştırıyor...”</i>	Televizyonun olmadığı bir dünya	8	40	
<i>”Televizyonun yerini aldığı tür...”</i>				

Tablo 1’deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin f (20) bu soruya verdikleri cevaplar **"Olağanüstü olaylar** f (18), **Hayal** f (20), **Öğretmenler, büyükler...** f (11), **"İyinin ve kötünün mücadelesi"** f (15), **Prens ve prenses** f (5) **Televizyonun olmadığı bir dünya** f (8)" şeklinde kodlar altında toplanmıştır. Bazı öğretmenler;

“(K 7) Masal kavramının bana çağrıştırdığı ilk şey olağanüstü olaylardır.”

“(K 18) Masallar bana sıradan bir yaşamın yanında sıra dışı bir yaşamı hatırlatmaktadır.”

“(K 9) Masal kavramının duyar duymaz hayal kurarım.”

“(K 16) Masal eşittir hayal.”

“(K 4) Masallar iyinin ve kötünün mücadelesine sahne olan yerdir.”

“(K 19) Masallar zaman ve mekâna bağlı kalmadan insanlara bir şeyler öğreten öğretmenlerdir.”

“(K 20) Masallar adı üstünde bana Masal Nine’yi çağrıştırmaktadır.”

“(K 2) Masal demek televizyonsuz bir hayat demektir.” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin yukarıda da belirtildiği gibi "masal" kavramına verdikleri tepki farklı farklı olmuştur. Ancak bu tepkilerin ortak noktaları ise her bir tepkinin aynı zamanda masalların bir özelliğini çağrıştırdığı gerçeğidir. Masalların öğretmenlere çağrıştırdığı bu kavramlardan öğretmenlerin aslında masalların gücünün farkında olduklarını söyleyebiliriz. Özellikle iyi ile kötünün mücadelesi, olağan ve olağandışı yaşamların örneklendirdiği yer olarak vurgulanması bu hususu destekler niteliktedir.

2. Soruya ait bulgular ve buna yönelik görüşler ve yorum aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 2 . Öğretmenlerin Masal Anlatıcısı Kavramına Ait Görüşleri

Örnek Cümleler	Kodlar	f	%
<i>"İnsanlara masal anlatan kişiler gelir aklıma."</i> <i>"Masal anlatıcısı, anlatma sanatını icra eden kişidir ."</i> <i>"Masal anlatıcısı denilince anlatma işini keyifli ve etkili yapan anlatıcıları düşünürüm..."</i>	Anlatan	20	100
<i>"Masal anlatıcısı, etrafında çember oluşturulmuş ve kendisinden bir şeyler anlatılması beklenen meddaktır."</i> <i>"Masal anlatıcıları günümüzün modern meddahlarıdır."</i> <i>"Masal anlatıcısı denilince tek kişilik gösteri yapan modern meddah dediğimiz kişileri düşünürüm.."</i>	Meddah	10	50
<i>"Anlatıcı aynı zamanda söz ustasıdır çünkü kelimelerle oyununu kurmaktadır."</i> <i>"Masal anlatıcıları söz ustalarıdır.."</i> <i>"Masal anlatıcısı demek söz sanatını en iyi kullanan kişi demektir..."</i>	Söz ustası	17	85
<i>"Masal anlatıcıları aynı zamanda birer öğretmen ve öğretmenler de çoğu zaman masal anlatıcısıdır..."</i> <i>"Masal anlatıcısı denilince kendimi düşünürüm çünkü kimi zaman kendimi kaptırıp öğrencilerimle olmayan zamanda olmayan diyarlara gittiğim oluyor..."</i>	Öğretmen	16	80
<i>"Masal anlatıcısı bana büyük annemi hatırlatmaktadır. Herkes ona Masal Nine derdi..."</i> <i>"Masal anlatıcısı denilince her nedense aklıma ilk gelen yaşlı bir kadın olmaktadır..."</i> <i>"Masal anlatıcısı eşittir Masal kadın..."</i>	Masalçı nine	8	40

Tablo 2'deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin f (20) bu soruya verdikleri cevaplar " **Anlatan** f (20), **Meddah** f (10), **söz ustası** f (17), "**öğretmen**" f (16), **Masalcı nine** f (8) " şeklinde kodlar altında toplanmıştır. Bazı öğretmenler;

"(K 3) Anlatma sanatını icra eden kişilerdir masal anlatıcısı."

"(K 2) Modern çağın modern meddahlarıdır."

"(K 20) Sözleri etkili kullanan ve insanlar üzerinde bu yolla etki eden kişilerdir.."

"(K 13) Öğretmenler aslında birer masal anlatıcısıdır."

"(K 19) Masal anlatıcısı denilince zihnimde ilk canlanan şey masal anlatan yaşlı nineledir." şeklinde görüş belirtmiştir.

Öğretmenlerin yukarıda da belirtildiği gibi "masal anlatıcısı" kavramına verdikleri tepki yine farklı farklı olmuştur. Bu soru için verilen tepkilerin ortak noktası ise masal anlatıcısının söz ustası olması ve bunu etkili kullanarak insanları etkilemesidir. Yine dikkat çeken başka bir görüş ise öğretmenlerin kendilerini zaman zaman masal anlatıcısı olarak tanımlamalarıdır. Bu durum da aslında öğretmenlerin masallarla olan bağlarının güçlülüğünü göstermektedir.

3. Soruya ait bulgular ve buna yönelik görüşler ve yorum aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 3. Öğretmenlerin Kendilerini Bir Masal Anlatıcısı Olarak Görüp Görmemelerine Ait Görüşleri

	f	y
Evet	8	40
Hayır	12	60

Tablo 3 incelendiğinde araştırmada görüşmeye katılan öğretmenlerin f (20) büyük çoğunluğunun f (12) kendilerini masal anlatıcısı olarak görmediklerini bunun yanında ise bazı öğretmenlerin f (8) kendilerini masal anlatıcısı olarak gördükleri sonucu elde edilmiştir. Bunun nedenlerine yönelik verilen cevaplara bakıldığında öncelikle kendilerini masal anlatıcısı olarak görmeyenlerin şu sebepleri ileri sürdükleri görülmüştür:

Masal anlatıcılığının nevi şahsına münhasır bir iş olduğu için öğretmen olarak kendini masal anlatıcı olarak görmedikleri (K7); öğretmen masal anlatabilir ama her masal anlatan masal anlatıcısı olamaz (K15); masal anlatma işinin bir tecrübe gerektirdiği için öğretmen olarak kendimi bu tecrübeye sahip görmüyorum (K11); masal anlatıcısı olmak için belli eğitimlerden geçmek gerektiğini düşünüyorum bu yüzden masal anlattığım halde kendimi masal anlatıcısı olarak adlandırmam bu işi yapanlara haksızlık olacağını düşünüyorum... şeklinde görüş belirtirken kendini masal anlatıcısı olarak görenler ise şu şekilde görüş belirtmişlerdir: Masal anlatıcısı demek dinleyicilerine keyifli zaman geçiren ve onlara ders veren demektir. Öğretmen olarak sınıfımda bunları yaptığımı düşündüğüm için kendimim masal anlatıcısı olarak görüyorum (K 1); masal anlatıcısıyım çünkü masalımı anlatırken anlatıcılık özelliklerinden gerekli olanların hepsini kullanıyorum ve dinleyici kitlemi

etkiliyorum (K 5); öğretmen benim gözümde masal anlatıcısıdır. Kimi zaman zorunlu kimi zaman gönüllü olarak sınıfta masal anlatma işini üstlenen bir anlatıcıdır öğretmen (K 18)...

Her iki grubun da kendilerine göre haklı sebepleri varsa da masal anlatıcısı olduğunu söyleyen öğretmenlerin gerekçeleri ve sınıf ortamında bunu uygulamaya koymaları onları desteklemektedir. Ama diğer tarafta ise anlatıcılık sanatı ile ilgili eğitimi almanın gerekliliği bilinen bir durumdur. Ancak kendini masal anlatıcısı olarak gören öğretmenler kendilerini formal eğitim almadan da konu hakkında yetiştirmiş olabileceği gerçeğine de değinmek gerekir. Sonuç olarak öğretmenlerin konu hakkında bilgi sahibi olmalarının yanında etkili ve verimli bir eğitimle masal anlatıcılığı konusunda bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Çünkü her öğretmen masalları bir şekilde derslerinde kullanma durumunda kalmaktır.

4. Soruya ait bulgular ve buna yönelik görüşler ve yorum aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 4. Öğretmenlerin Sınıflarında Masal Anlatıp Anlatmadıkları ve Bu Anlatımların Öğrencilerin Üzerine Etkisine Ait Görüşleri

	f	y
Evet	20	100
Hayır	0	0

Tablo 4 incelendiğinde görüşmeye katılan öğretmenlerin f (20) tamamı sınıflarında masal anlattıkları görülmüştür. Öğretmenlerin anlattıkları masalların öğrencilerin üzerindeki etkileri hakkında ise şu hususlar dikkat çekmiştir:

Masal metnini işleyeceğimiz gün öğrencilerimde ayrı bir heyecan görüyorum ve bu heyecana ben de ortak oluyorum (K14); masal anlattığım zaman derslere dikkatini çekmekte zorlandığım öğrencilerim en dikkatli şekilde masalı dinlemeye başlıyor. Bu durumda masalın motive edici gücünü fark ediyorum (K 19); masal anlatmak için öğrencilerim beni çok zorluyor bazen fazla mı masal anlatıyorum diye kendi kendimi sorguluyorum ama sonradan öğrencilerimin bu masallardan çıkardığı dersler üzerine konuşunca rahatlıyorum (K 12); özellikle değerler konusunu anlatırken masalın ne kadar etkili bir tür olduğunu bir kez daha fark ediyorum (K 4); masal anlatma işini bazen öğrencilerime bırakıyorum. Sonrasında bunun öğrencilerimde özgüven oluşturduğu, beden dilini etkili kullandığı gibi sonuçları görmekten çok mutlu oluyorum (K 20); masal anlatıcısı değilim ama öğrencilerime masal anlatınca sınıfla birlikte kendimizi başka alemlerde görüyor ve empati kurma çalışması yapıyoruz (K 15); her öğretmenin her derste kullanacağı bir türdür masallar. Özellikle öğrencilerin motivasyona ihtiyaçları olduğu anda onlara yönelik en etkili yöntemdir bence (K 7)....

Konu ile ilgili görüşlere genel olarak bakıldığında masalların öğretmenler tarafınca hep kullanılan bir tür olduğu görülmektedir. Çünkü masallar insana ait ne varsa her şeyi bünyesinde barındırır. Dolayısıyla insan eğitiminde elbette bu türden çokça faydalanmak gerekmektedir. Eğitimin her kademesinde ve yaş farkı gözetmeksizin masalların gücünden faydalanmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Çünkü masallar sadece çocuk eğitiminde değil

her yaşta insan eğitiminde etkilidir. Bu yüzden masalların hayatın her anında kendine yer bulması gerektiği düşünülmekte ve buna yönelik çalışmaların hızlıca yapılması gerekmektedir.

5. Soruya ait bulgular ve buna yönelik görüşler ve yorum aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 5. Öğretmenlerin Masalların Eğitim Programlarında Daha Etkin Yer Alması Gerektiğine Yönelik Düşünceleri

	f	y
Evet	20	100
Hayır	0	0

Tablo 5 incelendiğinde görüşmeye katılan öğretmenlerin f (20) tamamının öğretim programlarında masalların daha etkili yer alması gerektiğine yönelik görüş belirttikleri görülmüştür. Öğretmenleri; buna neden olarak şu hususları belirtmişlerdir:

Masallar; özellikle son dönemde çocukların medya araçlarının olumsuz etkilerine maruz kaldıkları gerçeğinden hareketle sınıflarda sadece zaman geçirmek için değil etkili ve hayatın tüm alanlarına yönelik bir eylem olarak programlarda yer almalıdır (K 19); masallar programlarda yeterince yer bulursa öğretmenler hem masal anlatma konusunda hem de çözümleme konusunda kendilerini yetiştirmek adına girişimlerde bulunurlar (K 16); masalların programlarda gerektiği kadar yer alması ile birlikte toplumda birçok ahlaki sorunun önüne geçilebilir (K14); öğretmenler sınav vb. kaygılardan dolayı öğrencilerin sosyokültürel ve bireysel gelişimlerine büyük etki eden masalları ihmal etmektedir. Masallar programlarda yer aldığı anda ise bu tür kaygılar en aza indirgenebilir (K 18); masalların her kademedeki ve her ders programında yer almaları gerektiğini düşünüyorum. Çünkü masal sadece Türkçe ve sosyal gibi derslerin konusu değildir. İnsanın olduğu her derste masalların etkili bir türdür. Bu yüzden masallar programlara bilinçli ve etkili şekilde yer edinmelidir (K 11).

Konu ile ilgili görüşlere bakıldığında masalların her derste kullanılabilir bir tür olduğu ve bu yüzden programlara etkili şekilde yerleştirilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır. Çünkü masallar çok yönlü olarak gelişen insanoğlu için çok yönlü bir türdür. Bu derece etkili olan masal türünü programlara yerleştirerek öğrencilerin hem sosyokültürel hem de ahlaki olarak yetişmelerine büyük katkı sağlayabilir.

Sonuç ve Öneri

Araştırmada elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Öğretmenlerin "masal" ve "masal anlatıcısı" kavramlarına verdikleri tepki farklı farklı olmuştur ancak bu tepkilerin hepsi masalların ve masal anlatıcıların tanımlarında yer alan özellikleri içerdiği sonucuna varılmıştır. Bu sonuç da öğretmenlerin masal ve masal anlatıcıları tanımları hakkında genel anlamda bilgi sahibi oldukları sonucunu desteklemektedir.

- Öğretmenlerin bir kısmı kendilerini masal anlatıcısı olarak görmesine rağmen bir kısmının tam tersi kendilerini masal anlatıcısı olarak görmemeleri ulaşılan sonuçlardan biridir. Her iki grubunda kendilerine göre haklı sebepleri varsa da masal anlatıcısı olduğunu söyleyen öğretmenlerin gerekçeleri ve sınıf ortamında bunu uygulamaya koymaları onların görüşlerini daha çok güçlendirmektedir. Ama diğer tarafta ise anlatıcılık sanatı ile ilgili eğitim almanın gerekliliği bilinen bir durumdur. Ancak masal anlatıcısı olmanın eğitim ile olabileceği gibi kimi zaman yetişme tarzı, kendi kendini geliştirme gibi durumlarda da masal anlatıcısı olunabileceği sonucunu vermektedir.
- Masalların öğretmenler tarafınca hep kullanılan bir tür olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle masalların insana ait ne varsa her şeyi bünyesinde barındırdığı gerçeği bir kez daha vurgulanmaktadır. Eğitimin her kademesinde ve yaş farkı gözetmeksizin masalların gücünden faydalanmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Çünkü masallar sadece çocuk eğitiminde değil her yaşta insan eğitiminde etkilidir. Bu yüzden masalların hayatın her anında kendine yer bulması gerektiği sonucu elde edilmektedir.
- Çalışmada elde edilen diğer bir sonuç ise masal türünün ve anlatıcılık geleneğinin eğitimin her kademesindeki programlarda yer alması hususudur. Böylelikle masallardan daha etkili ve verimli şekilde faydalanabileceği düşünülmektedir.

Konu ile ilgili olarak şu önerilerde bulunulabilir:

- Öğretmenlere masal ve masal anlatıcılığı konusunda gerekli eğitimin verilmesi gerekmektedir.
- Gerek okullarda gerekse sosyal hayatta masalların öneminin vurgulanması ve masal anlatıcılığı geleneğinin yeniden yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmaların gerekliliği ortaya çıktığı söylenebilir.
- Masalların hayatın her aşamasında etkili bir tür olduğu özellikle öğretmenler ve veliler tarafınca bilinmelidir.
- Masal anlatmanın profesyonel bir iş olabileceği ancak her öğretmenin ister ise sınıfında masal anlatabileceği hususu her fırsatta dile getirilmeli ve bakanlığın bu konu hakkında girişimleri desteklenmelidir.

Katkı Beyanı: Yazarlar, çalışmaya eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Kaynakça

- Aslan, E. (2003) *Halk Bilimi Araştırmaları*, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Yayınları, Diyarbakır.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.

Devellioğlu, F. & Güneyçal, A. S. (Eds.). (1993). Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgat: eski ve yeni harflerle; haz. Ferit Devellioğlu; yay. haz. Aydın Sami Güneyçal. Aydın Kitabevi.

Seyidoğlu, B. (1985). "masal" Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 6, İstanbul

Tezel, N. (2009). *Türk Masalları* (4. Basım). İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayıncılık.

Topçam, S. (2019). Masal Anlatıcılığı ve Günümüz masal Anlatıcılığında Hazırlanma Süreçleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Güzel Sanatlar Enstitüsü. Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık. Ankara.

Yüksel, A., Mil, B. ve Bilim, Y. (2007). *Nitel Araştırma: Neden, Nasıl, Niçin?* Detay Yayıncılık, Ankara.